

patriot

1/2026

vychází 18. ledna 2026

ÚVODEM... Vás všechny vítám u prvního čísla roku 2026 a do nového roku přeji všem jen to dobré! Nebudeme se zbytečně zdržovat a ponoříme se rovnou do historie. Říká se, že historie se opakuje nebo točí ve spirále. Pokud jste alespoň na půl ucha zaznamenali stále aktuální „tanečky“ okolo financování mezd uklízeček ve školách, máte možnost toto porovnat s problematikou temelínské školy ve školním roce 1885/86: „*Počátkem roku tohoto pronajato čištění školních místností a vytápění Marii Štěpánkové z č. 44 za 24 zlatých a 70 krejcarů z ruky, anť při veřejné snižovací dražbě za tím účelem předsevzaté nikdo pod 30 zlatých převzít to nechtěl, čistička pak z minulého roku M. Petříková z č. 51 ku dražbě nepřipuštěna, protože povinnosti své špatně vykonávala, ano až k tomu dojíti nechala, že jiné čističky na její útraty vyčištění vykonati musely.*“ Inu, o peníze vždycky šlo až v první řadě. Vydejme se nyní na první letošní procházku po temelínských domech, domcích a chalupách. Dnes na Kaliště.

Číslo popisné 41 „U CHYTREJCH“ (KALIŠTĚ)

V roce 1790 obdržel od vrchnosti povolení ke stavbě chalupy na Novákovském gruntu v Rozovech Tomáš Šebesta. Ten se v roce 1788 oženil s Marií Votickou z temelínského čp. 11, a byl to právě její otec Josef Votický, který pro dceru chalupu s čp. 41 postavil. Tomáš Šebesta měl s Marií pět dětí, ale z nich se na čp. 41 narodila jen Barbora, a to v roce 1795. Šebesta chalupu dlouho nevladl. Podle zápisu z roku 1797 a „smlouvy handlovní“ provedl výměnu s Josefem Masáčkem ze Křtěnova. Obě chalupy byly odhadnuty po 200 zlatých. Novým majitelem se tak stal domkář Josef Masáček, který se oženil s Annou, dcerou Václava Kubáta. Narodila se jim dcera Anna. Josefova manželka zemřela jako třicetiletá

v roce 1809 na „horkou nemoc“. Vdovec Josef se znovu oženil s Annou, dcerou Jana Petříka z Temelína. Nevěsta přinesla věnem 400 zlatých, jednu krávu a dvě svině. Josef nezapomněl na dceru z prvního manželství a dal jí 100 zlatých. Z Josefova druhého manželství se narodil v roce 1813 syn Jan. Jan Masáček se v únoru 1832 oženil s Alžbětou Starou ze Slavetic čp. 11. Její otec, Jan Starý, dal dceři věnem 140 zlatých, které se zavázal vyplatit ve třech splátkách. V únoru 1832 také předal Josef Masáček chalupu čp. 41 synu Janovi a jeho manželce Alžbětě, rozené Staré, s „jedním jitre 1080 sáhy polí a 1526 sáhy luk a pastvin, které odděleny od Novákovské živnosti čp. 11 k oné chalupě čp. 41 dne 22. 6. 1830 a minulého roku od Petříkovské (tzv. Ježkovské) živnosti jedno jitro 468 sáhů polí a 490 sáhů luk.“ Josef Masáček zemřel v lednu 1837 na zápal plic.

Čp. 41 v roce 1950

Jan Masáček měl s manželkou Alžbětou 12 dětí. Alžběta zemřela v roce 1869 na srdeční vadu. V roce 1871 předal Jan Masáček chalupu svému synu Janovi (*1832) a jeho manželce a nechal si zde zapsat výměnek. Jan Masáček (*1813) se oženil podruhé v roce 1872. A protože rod Starých už asi znal, neponechal nic náhodě a oženil se s Kateřinou Starou, která byla sestřenicí jeho první manželky a pracovala jako děvečka v temelínském čp. 6. Z tohoto druhého svazku se narodily čtyři děti. Jan Masáček (*1813) zemřel v roce 1884.

Majitelem čp. 41 byl tedy jeho syn Jan (*1832), který se v roce 1852 oženil s Kateřinou, dcerou domkáře Václava Havlátky z Karlova čp. 3. V manželství se narodilo šest dětí. Jan Masáček v roce 1894 chalupu prodal Antonínu Hovorkovi a odjel do USA, kde žil už od roku 1865 jeho bratr Josef. Po čase se Jan opět vrátil. Masáčkové byli hudebníci. Jan Masáček z Kalištů byl nejstarším z generace našich (temelínských) učitelů hudby. Učili se u něj například Josef Sládek, Vojtěch Petřík, Štěpán Váca, František Novotný, Josef Novotný, František Holub a další. Josef Masáček se v USA prosadil také jako uznávaný a talentovaný hudebník, byl členem detroitské kapely Great Western a bylo o něm známo, že dokáže zahrát na jakýkoliv hudební nástroj.

Antonín Hovorka byl původem rolník z Chlumce. V roce 1894 se oženil s Annou Matouškovou z Chvalešovic a narodilo se jim šest dětí. Hovorka zemřel v roce 1914, v roce 1921 jsou při sčítání lidu v čp. 41 zapsáni ovdovělá Anna Hovorková a její dvě děti Josef a Marie. Od Hovorků chalupu koupil Václav Jelínek. V roce 1933 přistavěl kolnu. Pátého ledna 1955 vypukl pozdě v noci v čp. 41 u Václava Jelínka požár. Než byli povoláni hasiči z Temelína, byla celá budova v plamenech. Shořela stodola i střechy nad chlěvy a obytnou budovou s veškerou zásobou píce. Dobytek byl včas vyveden a stroje vyklizeny. Téměř nevidomého a umírajícího Františka Jelínka, který zde bydlel u svého syna, hasiči převezli do Lhoty, kde za dva dny skončil (+87).

Obyvatelé a majitelé čp. 41 prý zasáhli kdysi i do tradice zvonění v kalištské dřevěné zvoničce. Původně se zde zvonilo po chalupách a zdarma, dle kronikáře to byl ale Antonín Hovorka z čp. 41, který byl proti. Možná to bylo ale i tím, že v Temelíně se začalo za zvonění platit. Za nějaký čas se začalo od zvonění platit i na Kalištích, a to 20 korun ročně. A byl to i Václav Jelínek z čp. 41, který patřil mezi ty, kteří zvonili.

Zastavěná plocha v roce 1837 měřila 214 sáhů, v roce 1903 to bylo 7 arů 12 m², v roce 1935 pak 7 arů 12 m².

Výměra pozemků v roce 1916 činila 9 hektarů a 83 m², v roce 1923 pak 8 hektarů, 83 arů a 7 m².

(zdroj: Pamětní kniha školy Velký Temelín 1883-1940, Jan Petřík, Rodový katastr obce Temelína / kroniky, matriky a pozemkové knihy SOA Třeboň / Pamětní knihy obce Temelín / Jan Bartuška, Temelín v proměnách času / Ondřej Klempíř, Do Ameriky / Ondřej Klempíř, Kříže, křížky, kapličky / archiv obce Temelín)

Z TISKU...

Radostné cestování lokálkou. Na trati místní dráhy Čičenice—Týn n. Vlt. praskla v sobotu 20. t. m. nedaleko Temelína roura v lokomotivě, takže vlak stěží dojel do Temelína a dále nemohl. Ježto pak náhradní lokomotiva přijela až teprve k 8. hod. večerní, měli cestující několikahodinové zpoždění. Někteří vydali se raději pěšky na cestu do svých stanic.

(Jihočeské listy, 24. listopadu 1926, s. 3)

ZÁVĚREM... Děkujeme za vaši přízeň. Budete-li mít náladu a potřebnou dávku odvahy, můžete sledovat stránky Patriot na sociální síti FB, abyste o nic zásadního nepřišli. Uvítáme jakékoliv historické materiály vztahující se k Temelínu a okolí. Ve formě originální, či jakékoli jiné, včetně té elektronické.

Obecně lidé takové ty věci, co jsou malým písmem, nečtou. Takže bych si tady mohl psát, co chci a nikdo by to stejně nečetl. Nicméně právě tím nejmenším písmem jsou sdělovány (jistě ne zcela náhodou) ty nejdůležitější informace. Všechny údaje zveřejněné v tomto listu jsou navzdory mému nejlepšímu snažení bez záruky. List je soukromým elektronickým médiem, za jeho případnou tištěnou distribuci nenesu autor žádnou odpovědnost. Patriot a jeho části je možno bezplatně dále šířit - což však neznamená, že bych se nějak úporně bránil drobným příspěvkům a darům ©. V každém případě za přízeň děkuje Ondřej Klempíř. Kontakt: e-mail: klempondr@seznam.cz. Vychází tak nějak občas, ale většinou pravidelně nepravidelně.

Zvonička v Kalištích v roce 1950